

CAP – Common agricultural policy 2014–2020 - kohti ilmastoälykästä eurooppalaista maataloutta

*Vihreiden CAP-linjapaperi
Hyväksytty puoluehallituksen kokouksessa 12.10.2012*

Johdanto

Eurooppalaisen maatalouspolitiikan pyrkimyksenä on Euroopan unionin komission mukaan elinvoimaisen elintarviketuotannon ja ruokaturvan ylläpitäminen kaikilla yhteisön alueilla, luonnonvarojen kestävä käyttö ja ilmastotoimenpiteet sekä tasapainoinen alueellinen kehitys. Komission tavoitteet ovat kannatettavat. Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan tulee toimia työkaluna kestävän maaseutupolitiikan vision toteuttamiseksi. Siihen sillä on kaikki edellytykset, mikäli jäsenmaat ja Euroopan parlamentti pääsevät yhteisymmärrykseen keinoista tavoitteiden saavuttamiseksi.

Eurooppalaiseen maatalouspolitiikan uudistukseen sisältyy paljon mahdollisuuksia, joilla voidaan hidastaa ilmastonmuutosta, lisätä ekosysteemien kestävyyttä ja monimuotoisuutta, parantaa ympäristön tilaa ja vähentää vesistöihin ja ilmaan kohdistuvaa kuormitusta. Taloudellisesti, ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestävä maatalouspolitiikka tukee pitkäjänteistä maaseudun kehittämistä, maaseudun elinkeinojen moninaisuutta ja korkealaatuista elintarviketuotantoa. Viljelijöiden hyvinvointi, jaksaminen, toimeentulo ja ammatillinen kehittyminen on hyvän maatalouden perusta.

Vihreät odottavat EU:n maatalouspolitiikalta aikaisempaa tehokkaampia toimia ympäristön hyväksi viherryttämisen, ympäristöohjelman ja täydentävien ehtojen kautta. Odotamme CAP-uudistuksen vaikuttavan tehokkaasti vesiensuojeluun. Suorien tukien viherryttämistoimenpiteistä, täydentävistä ehdoista ja maatalouden ympäristötukitoimenpiteistä tulee luoda kokonaisuus, joka on tilatasolla toimiva ja jolla saadaan entistä parempia ympäristövaikutuksia. Luomu- ja lähiruoan edistäminen on otettava uudistuksen keskeiseksi tavoitteeksi. Maatalouden ympäristötuen erityistukien kuten luomusopimusten rahoitus on turvattava koko ohjelmakauden.

Byrokratian vähentämisessä sekä tukihaun että valvonnan osalta pitää saada todellisia tuloksia sekä viljelijän että viranomaisen näkökulmasta. Pienille tiloille on kehitettävä kevennettyjä tukihaku- ja valvontajärjestelmiä. Sanktioiden tulee olla kohtuullisia, eikä inhimillisistä virheistä tule rangaista. Tarkastusten neuvonnallista merkitystä pitää korostaa.

1. Kohti ilmastoälykästä maaseutupolitiikkaa – visio vihreästä maaseudusta

Maapallomme niukkenevat luonnonvarat sekä kasvava väestö pakottavat meidät pohtimaan ihmisen ja luonnon välistä vuorovaikutusta sekä etsimään uudenlaisia ratkaisuja ruokaturvan varmistamiseksi ja ympäristöongelmien ratkaisemiseksi.

Vihreän ja kestävän maaseutupolitiikan perustana on ihmisen ja luonnon vuorovaikutus. Vahva maaseutu on elinkeinoiltaan monipuolinen ja se tarjoaa erilaisille ihmisille houkuttelevat elämisen edellytykset. Maaseudulle tunnusomaista on yhteisöllisyys ja omien vahvuuksien tunnustaminen. Elintarvikkeet ja palvelut tuotetaan lähellä ja luontoa kunnioittaen. Myös kaupunkiviljelyn merkitys luonnon monimuotoisuudelle ja ihmisten hyvinvoinnille kasvaa. Ruokaturvan varmistamiseksi, hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi sekä vesien suojelemiseksi kannatamme eläinperäisten tuotteiden syönnin vähentämistä ja kasvisravinnon lisääntyvää käyttöä.

Ilmastoälykäs maaseutupolitiikka on inhimillistä ja se huomioi ekologiset ja taloudelliset resurssit. Ilmastoälykkäällä maataloudella tarkoitetaan, että maaseudulla tehtävä työ perustuu kestävän kehityksen periaatteeseen ja että ympäristön-, vesien- ja ilmastonsuojelu otetaan huomioon ja niitä edistetään kaikissa toimissa.

Inhimilliseen maatalouteen kuuluu maailmanlaajuinen vastuu ruoan riittävydestä, maaseudun elinvoimaisuus ja ihmisten jaksaminen sekä eläinten hyvä kohtelu. EU:n maatalouden tulee kantaa vastuuta globaalisti kestävästä maataloustuotannosta ja kannustaa kehittyviä maita omaan ruoantuotantoon.

Haluamme, että maaseutu pysyy elävänä eri puolilla Suomea ja Eurooppaa. On huolehdittava siitä, että myös harvaan asuttu maaseutu saa tarvitsemansa tuen laadukkaan elämisen ehtojen säilymiseksi. Luontaiselinkeinojen kuten porotalouden säilymisestä pohjoisessa on huolehdittava, sillä poronhoidolla on myös tärkeä kulttuurinen merkitys.

Tuottajien asemaa ruokaketjussa pitää vahvistaa. Ruokaketju pellolta pöytään tulee olla läpinäkyvä myös hinnanmuodostuksen osalta.

Maaseudulla pyritään lisäämään luonnon monimuotoisuutta ja siellä vaalitaan kulttuuriympäristöä. Maaseutu on hyvä paikka myös eläimille. Kestävään maatalouteen kuuluu eläinten lajityypillisen käyttäytymisen edellytyksistä huolehtiminen. Investointituet on suunnattava niin, että eläinten lajinmukainen hoito on investoinnin edellytys. Elävien eläinten kuljettamista on vältettävä ja pitkät kuljetukset lopetettava kokonaan.

Maaseudulla liikutaan puhtaasti ja tarkoituksenmukaisesti ja vähennetään turhia päästöjä uusinta teknologiaa hyödyntäen. Kylät ovat energiantuotannoltaan omavaraisia ja niiden energian käyttö ja tuotanto perustuu uusiutuviin energiamuotoihin.

Maaseudulla huolehditaan monipuolisesta elinkeinorakenteesta ja maaseudulle kehitetyistä palveluista. Huoltovarmuus on osa kestävyttä. Maatalouden rakennetta ei sanele suuruuden ekonomia.

Kuluttajan on tiedettävä, mitä hän syö ja myös tuottajalla on oltava oikeus ruoan alkuperämerkintöihin. Kaupan osuus ruoan hinnasta on oltava kohtuullinen. Nuorten halukkuutta maanviljelijöiksi on kannustettava monin keinoin ja iäkkäiden viljelijöiden jaksamista tuettava.

Maatalouden päämääränä on luonnonvarojen kestävä käyttö, ilmastoälykäs maatalous ja luontoa monipuolistava maatalous. Päästäjä maksaa, säästäjää suositaan. Ruoan hukkaan heittämisen on loputtava.

2. Euroopan unionin yhteinen maatalouspolitiikka 2014–2020

Tukipolitiikka

EU:n maaseutupolitiikka nivoutuu yhteen aluepoliittisten tavoitteiden kanssa ja on osa EU 2020:n strategisia tavoitteita. Tässä esityksessä otamme kantaa maaseudun kehittämiseen ja maatalouden tukipolitiikkaan, koska sillä on suora vaikutus maanviljelijöiden toimeentuloon ja maatilojen ympäristövaikutuksiin.

Euroopan unionin tuet maataloudelle muodostuvat suorista tuotanto- ja tilatuista. Investointituet, ympäristötuet ja muut erityistuet, esimerkiksi tuki nuorille viljelijöille, ovat osittain kansallisesti rahoitettuja. Näihin kuuluvat myös Leader-ohjelman tuet eli maaseudun kehittämisrahat. Lisäksi on kokonaan kansallisesti rahoitettuja maataloustukia.

Suorat tuet eli I pilari (=EU maksaa)

Suorien tukien saaminen edellyttää täydentävien ehtojen noudattamista. Täydentävät ehdot luovat pohjan kaikelle hyvälle maataloudelle ja ympäristöstä huolehtimiselle. Täydentäviin ehtoihin kuuluu muun muassa eläinten hyvinvoinnista huolehtiminen ja vesien suojeleminen. Tutkimusten mukaan kuitenkin Suomessa eikä muualla Euroopassa ole onnistuttu toistaiseksi riittävästi vähentämään maatalouden aiheuttamaa kuormitusta vesiin ja ilmaan eikä pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä. Siksi täydentävien ehtojen tulee taata kaikille tiloille yhteinen maatalouden ympäristönsuojelun perustaso.

Komission ehdotus vesipuitedirektiivin sisällyttämisestä täydentäviin ehtoihin on hyvä, kun se on ensin pantu täytäntöön kokonaisuudessaan jäsenvaltioissa ja viljelijöiden velvollisuudet on selkeästi määritelty.

Yhteistä maatalouspolitiikkaa on kehitettävä niin että toteutetaan EU:n Itämeri-strategiaa ympäristön suojelemiseksi. Tarvitaan alueellisesti kohdennettuja toimia vesistökuormituksen vähentämiseksi ja lannan käsittelystä aiheutuvien päästöjen vähentämiseksi. Lannankäsittelyssä on huomioitava sekä biokaasuntuotanto että lannan ravinteiden suljettu kierto. Erityisesti Itämeren valuma-alueella tukea on ohjattava ravinteiden tehokkaampaan hyödyntämiseen ja vähentämiseen. Maatalouden investointitukien suunnittelussa otetaan huomioon myös vesiensuojelun tavoitteet ja ohjataan investointitukia erityisesti kotieläintalouden lannan prosessointiin ja maan rakenteen parantamiseen tähtääviin toimiin.

Viherryttäminen on suorien tukien ympäristövaatimus, joka pitää sisällään 7 % ekologisen alan ja kolmen (joidenkin vaatimusten mukaan kahden) eri lajiin kuuluvan kasvin viljelyn. 7 % eko-

logisen alan vaatimus on mielestämme hyvä, koska sillä on kiistattomia ympäristöhyötyjä. Se edistää erityisesti luonnon monimuotoisuutta, mutta tukee myös oikein kohdennettuna vesien suojelua. Suorien tukien viherryttäminen tuo ympäristötoimenpiteitä myös niille tiloille, jotka eivät kuulu ympäristötukeen ja toisaalta mahdollistaa uusia tehokkaampia toimenpiteitä ympäristötuen piiriin.

Komissio on esittänyt kolmen kasvilajin vaatimusta yli kolmen hehtaarin tiloille. Mielestämme pelkän kolmen kasvilajin vaatimuksen sijaan yli kymmenen hehtaarin tilojen tulisi siirtyä viljelykiertoon. Tämä olisi tärkeää ravinteiden sitomisen kannalta. Viljelykierrossa pitäisi suosia tyyppeä sitovia ja kotimaisen valkuaistuotannon varmistavia palkokasveja. Tämä on tärkeää esimerkiksi soijan tuonnin vähentämiseksi. Kevät- ja syysviljan viljely ei korvaa nurmia tai muita kasvilajeja. Tuemme valinnanvapautta viljelijöiden keinovalinnassa viherryttämisen osalta. Tilojen ja alueiden erilaisuus tulee voida huomioida valittaessa tehokkaimpia ympäristönsuojelutoimenpiteitä. Suomen ympäristötukiohjelman ja viherryttämisen välinen suhde tulee selvittää.

Tilaneuvontaa on oltava tarjolla täydentävistä ehdoista, viherryttämistoimenpiteistä sekä ilmastomuutoksen lieventämisestä ja siihen sopeutumisesta, luonnon monimuotoisuudesta sekä vesien suojelusta. Lopputuloksena pitää olla selvästi pienempi ympäristökuormitus niin vesistöihin kuin ilmaan.

Nuorten viljelijöiden tuki ja pienten tilojen tuki ovat mielestämme kannatettavia. Tuet tulee suunnata tilakoon mukaan portaittaisesti ja tukikatot asettaa niin, että perheviljelmä elättää, eikä yksikkökoon suurentaminen ole ainoa keino turvata viljelijäperheen riittävä tulo. Maatalouspolitiikassa tulee kiinnittää huomiota uudenlaisiin omistusmuotoihin, esimerkiksi yhteisöomisteisiin maataloihin ja samalla kannustaa ja mahdollistaa maatalouden ulkopuolelta tulevien nuorten alalle pääsy.

Maaseudun kehittämisohjelma eli II pilari

Maaseudun kehittämisohjelmaa koskevassa ehdotuksessa tunnistetaan kaikki keskeiset ympäristöhaasteet: Maa- ja metsätaloudesta riippuvaisia ekosysteemejä pitää säilyttää ja parantaa edistämällä vesienhoitoa, luonnon monimuotoisuutta, maisemien tilaa ja maaperän hoitoa. Lisäksi halutaan edistää vähähiiliseen talouteen siirtymistä maa-, elintarvike- ja metsäsektoreilla, maatalouden typpi- ja metaanipäästöjen vähentämistä sekä hiilen sitomisen edistämistä maa- ja metsätaloudessa. Nämä ohjelman tarjoamat mahdollisuudet tulee kansallisessa valmistelussa hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti.

Ympäristötuilla pitää saavuttaa todellista ympäristön tilan paranemista kohdentamalla ne tärkeimpiin kohteisiin. Ympäristötuen "aloituspaketin" täytyy olla tehokas ja erityistuet kuten luomutuki ja biodiversiteettiin vaikuttavat monimuotoisuus-, perinneympäristötuet sekä maatiaiskasvien ja -kotieläinten tuet on turvattava ja niitä on suunnattava kaikkein uhanalaisimpiin kohteisiin.

Lannan käsittely ja metaanipäästöt ovat keskeisiä maatalouden ympäristökysymyksiä mutta samalla tärkeitä resursseja ja mahdollisuuksia energian tuotantoon sekä ravinteiden kiertoon. Lannan nitraateilla on suuri merkitys pohja- ja pintavesien saastumisen kannalta. Typpilannoitteiden aiheuttamat ilmastopäästöt (typpioksiduuli) sekä pohjavesien saastuminen ovat keskeisiä ympäristökysymyksiä. Osaratkaisuja päästöjen vähentämiseksi olisivat palkokasvien viljelyn lisääminen, ravinteiden kierrätys ja säästeliäs käyttö.

Leader-tyyppinen lähidemokratiaan perustuva rahoitusmuoto maaseudun kehittämisessä tulee säilyttää ja sen osuutta kasvattaa. Natura 2000 -alueita tai muita tärkeitä luonnonarvoja omaavia alueita tulee kehittää maaseudun kehittämisohjelman avulla tukemalla investointeja sekä laatimalla niille suojelu- ja hoitosuunnitelmia "peruspalvelut ja kylien uudistaminen" -toimenpiteen rahoituksella.

Maaseudun kehittämisen uutena painoalueena tulee olla maatalouden ja kaupunkien kuluttajien kiinteän yhteyden luominen ja suoramyyntiorganisaatioiden kehittäminen. Tuottajien asemaa suhteessa markkinoihin on vahvistettava.

Maaseutualueita tulee kehittää niiden omista vahvuuksista lähtien. Tilojen ja kylien omavaraisuutta voidaan parantaa lähiruoan, maaseutumatkailun ja hajautetun uusiutuvan energiantuotannon kuten biokaasun, puukaasun, biodieselin ja tuulivoiman avulla. Omavaraisuus tukee yhteisöllisyyttä ja työllisyyttä ja vastaa ilmastohaasteeseen. Maaseudun pienyrittäjäisyys, osuustoiminta, omien raaka-aineiden jatkojalostus ja markkinointi luo kestäviä työpaikkoja.

3. Erityisiä huomioita

Komissio esittää hiilirikkaiden maiden raivauskieltoa ilmastosyyn. Ilmastomuutoksen hillitsemisen vuoksi uusien turvemaiden raivauskielto tulee saada voimaan. Samalla tulee kuitenkin ottaa huomioon viljelijöiden tilanne ja toimeentulo. Turvemaille tulee kehittää sellaisia viljelymenetelmiä, joilla minimoidaan hiilipäästöt. Maailman käytetystä maapinta alasta 3 % on turvemaita, ja ne sisältävät 30 % maaperän hiilestä. Turpeeseen on sitoutunut kaksi kertaa enemmän hiiltä kuin maailman metsiin.

Vihreiden mielestä tukien sijaan tulisi korostaa maa- ja metsätaloutta erilaisten ekosysteemipalvelujen kuten maaperän hoidon, veden säätelyn, hiilen sidonnan ja pölytyksen tuottajana ja nähdä erilaiset tuet korvauksena näistä yhteiskunnalle välttämättömistä palveluista.

4. Lopuksi

Eurooppalainen maatalouspolitiikka on keskeinen väline ja suunnannäyttävä kestävämmän tulevaisuuden rakentamisessa. Edellä esitetyillä linjauksilla ja keinoilla vihreät pyrkivät energiatehokkaaseen, vähäpäästöiseen, ekologisesti monimuotoiseen, taloudellisesti kannattavaan ja sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväan ja ilmastoälykkääseen maatalouspolitiikkaan.

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan tulee vastata tehokkain keinoin ilmastomuutokseen, vesien suojeluun ja ympäristön monimuotoisuuden tukemiseen kulttuuriympäristöt mukaan lukien. EU:n maatalouspolitiikan pitää olla maaseutupolitiikkaa, joka huomioi viljelijöiden tulotason, hyvinvoinnin ja joka kannustaa nuoria viljelijöitä hakeutumaan alalle. EU:n maatalouspolitiikan tulee kyetä tuottamaan kuluttajille laadukasta, eläinten hyvinvoinnin huomioon ottavaa ja luonnonmukaisesti tuotettua gmo-vapaata ruokaa. EU:n maatalouspolitiikka on keskeisessä asemassa paikallisen ja globaalin ruokaturvan ylläpitäjänä ja kestäväan kehityksen mukaisen maatalouden edistäjänä. EU:n maatalouspolitiikalla on erittäin merkittävä rooli YK:n ja EU:n päästövähennystavoitteiden saavuttamisessa ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitämisessä.